І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

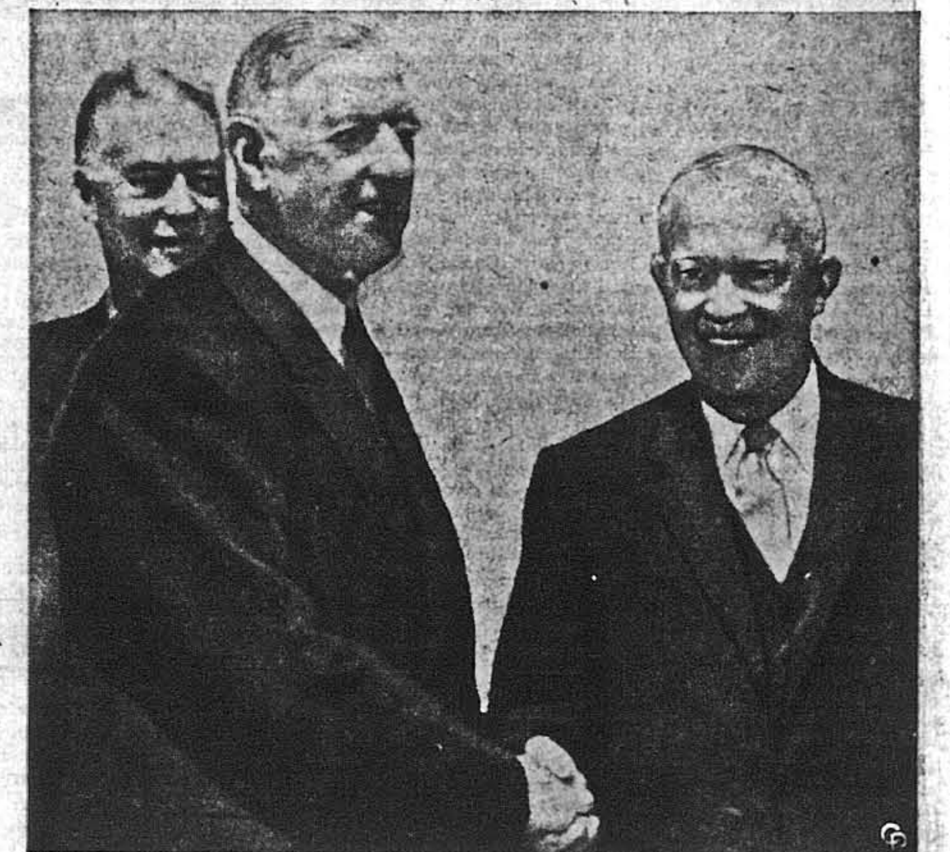
СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-6740
Тел. в Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 78. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го КВІТНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 26, 1960 No. 78. VOL. LXVII.

ПРЕЗ. ФРАНЦІЇ ДЕ ҐОЛЬ І АЙЗЕНГАВЕР ОДНОЗГІДНІ ЩОДО КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ"

Вашинґтон. — Обидва президенти — Франції Шарль де Ґоль і З'єдинених Держав Д. Д. Айзенгавер оприлюднили в неділю 24-го квітня спільну заяву, що вони однозгідні в своїх поглядах на найближчу конференцію „на вершинах", яка зійдеться 15 травня ц. р. у Парижі з участю голів урядів 4-х великодержав. Вони заявили—, що про свої погляди поінформують своїх міністрів закордоних справ — державного секретаря Крістіяна Гертера і французького міністра Моріса Кув де Мурвіля — з якими нарадяться над тактикою, що її треба застосувати на згаданій спільній зустрічі з Хрущовим. Обидва президенти нараджувались на фармі през. Айзенгавера в Геттисбурґу, як теж у відлюдному лісовому замочку у Форті Дейвіда в минулу неділю. Обидва призиденти розмовляли в 4 очі у приявності тільки своїх перекладчиків. През. Айзенгавер показував свому французькому гостеві свою фарму в Геттисбурґу — расові коні й корови, — після чого вони поїхали на історичне бойовище під Геттисбурґом. През. де Ґоль, як виявилось, докладно ознайомлений з історією битви під Геттисбурґом з 1—3 липня 1863 р. Обидва президенти вступили були теж на коротко до дому сина Президента, майора Джана Айзенгавера, що мешкає недалеко фарми Президента в Геттисбурґу. Це був третій день перебування французького президента у З'єдинених Державах. Він прилетів до Вашинґтону в минулу п'ятницю. На летовищі привітав його през. Айзенгавер з цілим урядом і дипломатичним корпусом. По дорозі з летовища до центру Вашинґтону вітали обох президентів коло 200,000 осіб. През. де Ґоль склав вінок на могилі Невідомого Вояка в Арлінґтоні, а вечером відбувся у Білому Домі великий і парадний державний бенкет у честь французького гостя. В суботу през. де Ґоль перебував м. і. в Клюбі Крайової Преси, де відповідав на запити головно в справах конференції „на вершинах" та економічних проблемах Західньої Европи і недорозвинених країн. През. де Ґоль висловив переконання, що поки економічно сильні країни не піднесуть економічно країн, в яких все ще панує нужда, до того часу не буде дійсного миру у світі. Він висловлювався з „поміркованим оптимізмом" щодо найближчої конференції „на вершинах", повторивши думку, висловлену вже під час його перебування в Канаді, а саме, що від зустрічі з Хрущовим трудно сподіватися розв'язання проблем Німеччини й Берліну, тому радше треба натискати на справи роззброєння та спільної допомоги потребуючим країнам Азії і Африки.

Вітаючи президента Франції Шарля де Ґоля після його прибуття до Вашинґтону, президент Айзенгавер назвав його „великим приятелем усіх, що цінують людську гідність". Зустрічав де Ґоля теж державний секретар Крістіян А. Гертер (ліворуч за де Ґолем).

Рокефеллер закликає ЗДА бути справжнім, а не імпровізованим, провідником світу

Филаделфія, Па. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер 22-го квітня, промовляючи до 1,000 бизнесових і професійних провідників на прийнятті филаделфійського Відділу Ради Світових справ, вимагав, щоб ЗДА закинули бути імпровізованим провідником світу, і щоб виявили таку самовпевненість, яка дала б всьому світові надію здобути волю, як це зробили були американські прабатьки народу, давши волю одному народові майже двісті років тому. Теперішній уряд ЗДА, казав Рокефеллер, не зумів цього зробити у відношенні до світу тому, що нам бракує тієї сили в змаганні до цілі, якою відзначалися американські піонери. Рокефеллер заявив, що не критикує теперішнього уряду ані жадної особи, тільки висловлює свої думки, до яких дійшов під час 25-літної праці на публічних становищах. Ми не зуміли створити більших політичних центрів волі, і з того користають комуністи та сіють хаос і ведуть політичну і психологічну війну проти вільного світу і ЗДА. Рокефеллер вперше заявив, що віце - президент Ричард М. Ніксон є „його добрим приятелем" і що „виконав дуже добру працю на становищі віцепрезидента".

В Італії продовжується криза уряду

Рим. — Десиґнований 10 днів тому президентом Джованні Ґронкі лідер лівого крила Християнсько - демократичної партії, кол. прем'єр Амінторе Фанфані, зрікся своєї місії сформування нового італійського уряду. Криза того уряду триває вже десятий тиждень і є найтруднішою та найдовшою в післявоєнній історії Італії. Біжучими державними справами керує уряд Фернанда Тамброні, який діяв несповна тиждень, не діставши при першій своїй появі перед парляментом затвердження від його більшости. Невдача спроби Амінторе Фанфані полягала у тому, що дуже багато його однопартійців вказували йому на небезпеку навіть тихої співпраці з лівими соціялістами, що перебувають в союзі з комуністами.

ДЕМОКРАТИ В КОНГРЕСІ ЗАПОВІДАЮТЬ АКЦІЮ В СПРАВІ ДОПОМОГИ СТАРШИМ

Вашинґтон. — Після ухвалення законопроєкту про охорону громадянських прав демократична більшість в Конґресі має плян ухвалити ще три дальші законопроєкти, які не матимуть такого прихильного прийняття уряду, як законопроєкт про охорону громадянських прав. На перше місце між цими законопроєктами є пропозиція дати лікарську допомогу старшим особам, головним чином пенсіонерам соціяльного забезпечення. В тій справі демократичний конґресмен із Ровд Айленду Ейм Форранд вніс був законопроєкт, щоб всі особи, які стають пенсіонерами соціяльного забезпечення, мали безплатне шпитальне лікування а також лікарську опіку, за яку платило б соціяльне забезпечення. Але тоді треба б збільшити вкладки до соціяльного забезпечення і працівникам і працедавцям. Уряд був проти цього проєкту, бо тоді треба б значно збільшувати вкладки до соціяльного забезпечення, і тому, що цей проєкт був би першим кроком до так званої соціяльної медицини, а цього не долюблюють у ЗДА. Конґресова комісія прийняла компромісовий проєкт в цій справі, згідно з яким шпитальне лікування мали б тільки ті пенсіонери, які цього бажали б при відході на емеритуру. Але і цей проєкт вимагає збільшення вкладок до соціяльного забезпечення, чого уряд не бажає ухвалити. Демократи плянують також порушити справу приспішення будови нових домів, законопроєкт в цій справі лежить в комісії правил в Палаті Репрезентантів, і згідно з ним треба б призначити 1,000,000,000 долярів на морґеджі, щоб цими будівельними позичками влегшити будову нових житлових домів. Уряд є проти цього проєкту з фінансових причин. Демократи хотіли б призначити на допомогу тим районам, які відчувають економічну скруту, $251,000,000 щоб там посилити економічну активність, але уряд є проти цього, бо це збільшувало б бюджет і створювало б причину до дефіциту у федеральних видатках.

Д-Р ҐАЛАН ПЕРЕОБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ (ОбВУА)

Филаделфія. — У минулу суботу 23-го квітня ц. р. відбувся у Филаделфії 6-ий З'їзд Делеґатів Об'єднання б. вояків-українців в Америці (ОбВУА), центральної української комбатантської організації у вільному світі, яка існує формально від 1949 р., але фактично від 1925 р., у продовженні колишньої Стрілецької Громади. ОбВУА нараховує тепер 17 Відділів із 816 членами. На Делеґатському З'їзді було репрезентованих 13 Відділів, — разом із членами Головної Управи було приявних 52 особи. Головував на З'їзді Дм. Галичин, частинно д-р С. Ріпецький, до Президії належали ще полк. М. Омелюсік і полк. А. Валійський, секретарями були М. Каплистий і І. Черник. Після вислухання звідомлень та переведення дискусії над ними, обрано одноголосно нову Головну Управу в такому складі: д-р Володимир Ґалан (Филаделфія) — президент; д-р І. Козак (Ню Йорк), Ю. Лопатинський (Ню Йорк) і І. Поритко (Филаделфія) — заступники президента; М. Вайда (Филаделфія) — секретар; М. Каплистий — організаційний референт; Ст. Чорпіта — заст. орг. реф.; Й. Вишневецький — скарбник; І. Кедрин-Рудницький — культ. освітній референт; д-р О. Утриско (Нюарк), Й. Сарахман (Честер) і М. Кривопуск (Филаделфія) — члени Управи. — Контрольна Комісія: д-р М. Рибак, Й. Третяк, М. Алексевич; майор Калиновський (Балтімор) і І. Кандюк (Честер — заступники. Суд чести: Дм. Галичин, д-р Ст. Ріпецький і В. Гарасимович (Боффало); полк. Шкарупа (Кливленд) і А. Дітковський (Филаделфія) заступники. — У дискусії та в резолюціях присвячено особливу увагу трьом справам: Суспільної Служби Комбатантів, яка від 1953 р. зібрала на українських інвалідів 45,418.76 долярів через ОбВУА і 22.037.59 через Братство к. вояків 1-шої Української Дивізії УНА, — отже разом 67,456.35 долярів, — журналові організації „Голос Комбатанта" та військово-історичному музеєві і архівові.

У ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ РЕФОРМА УСТРОЮ — НОВІ ВИБОРИ НА ОВИДІ

Сеуль. — 85-річний президент Північної Кореї Сингман Рі рішився зректися теперішньої своєї насправді авторитарної влади у користь уряду і парляменту. Відповідну заяву склав віце-президент Лі Кі Пунґ, при чому цей останній заявив водночас, що він „бере під увагу власну резиґнацію". Сингман Рі є для корейців „батьком країни". Перебувавши на еміґрації в Америці під час японської окупації Кореї, він вернувся до своєї батьківщини у 1945 р., як національний герой. Його престиж знову страшенне зріс під час війни з північнокорейськими комуністами, чи — вірніше — комуністичним Китаєм. Однак від 1948 року Сингман Рі діяв не тільки як президент і прем'єр в одній особі, за зразком устрою ЗДА, але фактично вирішував всі справи авторитарно, спіраючись в парляменті на велику більшість, що її мала його Республіканська армія. Він нехтував думкою меншинної Демократичної партії, а коли в попередніх виборах поважною більшістю голосів був обраний на віце-президента демократичний кандидат д-р Джан Чанґ, він його систематично іґнорував. Вибори з 15 березня ц. р., в яких на віце-президента „обрано" Лі Кі Пунґа більшістю шістьох мільйонів голосів, були так очевидячки пофальшовані, що спричинили заворушення, які в одному Сеулі коштували життя найменше 124 особам. Реформа устрою має полягати в тому, що буде створений окремий уряд з прем'єром у проводі, а президент матиме репрезентаційне значення, як напр. в Італії чи Західній Німеччині. Реформа устрою буде предложена внедовзі парляментові, після чого мали б відбутися вибори. Демократична опозиція противиться цьому, вимагаючи, щоб спершу зреклись своїх становищ Сингман Рі і Лі Кі Пунґ та щоб перевести якнайшвидше нові президентські вибори. Сам д-р Джан Чанґ, також антикомуніст і прихильник союзу з ЗДА, зголосив свою резиґнацію з віце-президентського становища. У стані димісії перебуває теж цілий уряд. Заповіджена на минулий четвер конференція Сингмана Рі з шістьма нотаблями не відбулася, зате він конферував двічі з колишнім прем'єром Пьюн Юн Таї. Сам президент Сингман Рі заявив на засіданні парляменту в минулу неділю — за далекосхідним часом — у понеділок 25 квітня — що він відсепарує себе від заснованої ним і очолюваної Республіканської партії, щоб виконувати функції президента на понадпартійній базі. Він повідомив про свої зусилля створити новий уряд з осіб, що будуть користуватись загальним довір'ям. У Токіо відбулась бурхлива демонстрація тамошніх корейців, при чому побито південно-корейського амбасадора Ю Таї Га. Американська дипломатія грає за кулісами активну ролю, щоб мерщій впорядкувати внутрішні відносини в Південній Кореї так, щоб вони не давали зброї ворожій комуністичній пропаґанді.

Проф. Добрянський доповідав на форумі Організації „Жінки за волю" в Українському Інституті

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 22-го квітня, тут в Українському Інституті Америки відбулася інтересна імпреза з українським доповідачем на американському форумі із виразною українською закраскою. Імпрезу влаштувала організація „Жінки за волю", головою якої є п-ні Р. П. Петерсон, дружина покійного секретаря війни, а секретаркою цієї організації вже вдруге була переобрана п-ні Марія Душник, дружина ред. Володимира Душника, яка і відкрила імпрезу та представила п-ні Петерсон. Змістом імпрези була гостинна доповідь голови Українського Конґресового Комітету проф. Лева Добрянського на тему: „Конференція на вершинах і поневолені народи". Проф. Добрянський в одногодинній доповіді з'ясував передбачувані справи, що їх обговорюватиметься на недалекій зустрічі голів урядів трьох західніх великодержав із совєтським диктатором Нікітою Хрущовим в Парижі, доказуючи, що справа визволення поневолених Москвою народів могла б стати для Заходу одним з найсильніших арґументів, якщо б вони тільки її використали. Після доповіді була коротка дискусія а на закінчення імпрези бандурист Володимир Юркевич виконав кілька пісень. Участь в імпрезі була за запрошеннями і заля була виповнена по береги. Між приявними можна було спостерігати цілий ряд видатних діячів, українців і американців. Закінчено імпрезу товариською зустріччю та розмовами при чаю і перекусці.

Редактори часописів передбачають, що найближчим президентом буде республіканець

Вашинґтон. — Під час прийняття у вашинґтонському відділі Американського Т-ва Часописних Редакторів відбулося опитування - голосування в справі майбутніх сьогорічних президентських виборів. Голосувало 87 редакторів, 45 проти 42 передбачали, що найближчим президентом буде республіканець, всі одноголосно вірять в те, що республіканським кандидатом буде віце - президент Ричард М. Ніксон, а більшість гадає, що його демократичним противником і цього року буде Адлей Е. Стевенсон, який вже два рази програв вибори до Айзенгавера. За Стівенсона голосувало 46 голосів; Линдон Б. Джансон дістав 16 голосів; Джан Ф. Кеннеді — 14; Стюарт Саймінґтон — 11; Гюберт Гомфрі — 1 і Орвел Фобус — 1. На голову Т-ва Редакторів вибрали редактора тижневого магазину щоденника „Ди Ню Йорк Таймс" — Тирнера Кетледжа, а Фелікса МекНайта з „Ди Даллас Таймс Гералд" на віце-президента.

Наукове Товариство ім. Шевченка вшанувало 50-річчя з дня народження Марка Кропивницького

Ню Йорк. — Минулої суботи, 23-го квітня 1960 року, заходами Філологічної Секції НТШ відбулася Ювілейна Наукова Конференція, присвячена 50-річчю з дня смерти визначного українського драматурга і актора та учителя найкращих українських акторів кінця 19-го та початку 20-го ст., — Марка Лукича Кропивницького. Конференцію відкрив і нею проводив проф. д-р В. Стецюк. Наукові доповіді виголосили: дир. Йосиф Гірняк — „Кропивницький, як актор і режисер", проф. д-р Григор Лужницький — „Кропивницький, як драматург", і проф. В. Гаєвський — „Марко Кропивницький в 80-тих роках 19-го ст." Цю останню доповідь відчитав, замість автора, що живе тепер у далекій Каліфорнії, інж. Р. Кобринський.

Сателіт „Тирос" прислав досі на Землю 7,000 фотографій

Вашинґтон. — Шеф бюра погоди д-р Ф. В. Райхельберґер після тритижневого кружляння довкола Землі „сателіта погоди" „Тироса І" (анґлійська вимова „Тайрос") звітує про те, що той сателіт зробив від 1-го до 21-го квітня 300 облетів нашої плянети і за той час прислав на Землю коло 7,000 світлин хмар та різних їх формацій, що є дуже корисне для метеорологів.

НЮЙОРКСЬКИЙ ХОР „ДУМКА" ЗРОБИВ ПІДСУМКИ СВОЄЇ ДЕСЯТИРІЧНОЇ ПРАЦІ

Ню Йорк. — Український Хор „Думка", що в цьому році відзначає своє 10-річчя, відбув минулої суботи, 23-го квітня, окрему пресову конференцію, на якій, у приявності 20 представників місцевої і заморської української преси подав загальні підсумки своєї десятирічної діяльности і досягнень. Із вияснень голови Хору д-ра Богдана Карпевича та диригента м-ґра Леонтія Крушельницького, як і переданого представникам преси загального короткого звідомлення виходить, що „Думка", яка була створена в жовтні 1949-го року із 39 співаків у своєму складі, нараховує сьогодні 167 співаків та 76 співачок і за той час мала всіх разом 149 виступів, отже пересічно по 15 виступів кожного року. Величезна більшість цих виступів це участь у різних національних імпрезах, як листопадові і січневі свята, шевченківські академії і подібне. Касові обороти за той час виказують 93,951.35 долярів прибутку і 90,520.95 видатків, в цьому 4,132.10 пожертв на різні народні цілі. Коли мова про цілі „Думки", в інформаціях сказано, що ініціятори хору мали на думці пропаґувати українську пісню в Америці та ґуртувати довкола себе ентузіястів української пісні і цією піснею служити українській громаді, українській культурі і українській справі. Під кутом тих цілей проходила вся діяльність „Думки", включно з добором репертуару її виступів. Із численних голосів громадян, включно із знавцями українського хорового мистецтва, висловлених з нагоди 10-річчя „Думки", виходить недвозначно, що „Думка" вив'язалась із встановлених собі завдань та вже впродовж останнього десятиріччя досягнула багато із встановлених собі цілей.

Після пресової конференції в год. 8-ій ввечорі у великій залі Українського Народного Дому, якому „Думка" досі заплатила 5,765 долярів чиншу за винайм залі, крім 1,000 долярів пожертви, відбулася товариська зустріч „Думки" з представниками місцевого громадянства. Започатковано зустріч виконанням вперше пісні, що її спеціяльно для „Думки" склав і скомпонував Роман Купчинський, а для хору зґармонізував Микола Фоменко. Д-р Б. Карпевич, відкриваючи зустріч, висловив опінію, що ця коротка пісня має всі дані на те, щоб стати гимном „Думки". В дальшій програмі „Думка", спільно та окремо чоловіча, під диригентурою м-ґра Л. Крушельницького і дівоча під диригентурою інж. І. Жуковського, виконали кілька пісень, а п-ні Лідія Крушельницька виконала ряд деклямацій про пісню та її значення. Закінчено програму роздачею відзнак новим членам „Думки" та товариськими розмовами при застелених столах.

Український Хор „Думка" із своїм диригентом мґр. Л. Крушельницьким

В АМЕРИЦІ

● 21-го квітня ц. р. в численних місцевостях відзначали американці 50-річчя з дня смерти Семюела Ланґгорна Клеменса відомого в цілому світі письменника гумориста Марка Твейна. Тисячі шкільних дітей в Реддінґу, Коннектикат, згадували автора „Тому Сояра", який помер там у своєму домі 50 років тому. Відзначали ці роковини і в „Залі Славних" в Нюйоркському університеті, де бронзовий бюст Твейна стоїть між бюстами Едґара Аллана По і Гарріст Вічер Стов.

● Республіканський кандидат на сенатора з Ню Гемпшир Алберт Левітт, який є проти кандидатури віце-президента Ричарда М. Ніксона, телефонував до його канцелярії і запитував, як Ніксон діяв би, будучи президентом ЗДА і головним командантом їх збройних сил, на випадок війни, бо квейкерська віра забороняє брати участь у війні. На це йому відповів Ніксонів секретар, що теперішній віце - президент дав відповідь на цей запит тим, що під час другої світової війни служив як офіцер фльоти ЗДА і брав участь в боях.

● Сенатор - демократ із Тексасу Линдон Б. Джансон, який є провідником демократів в Сенаті, по раз перший заявив публічно, що— він не відкинув би кандидатури на президента, коли б її йому запропонували. Джансон сказав журналістам „Я служив своєму краю на різних становищах, на яких було треба, то я не відкинув би праці для ЗДА і на пості президента".

● У Вилмінґтоні, Делавер, засуджено 46-річну баронесу Кетлін Ротшилд до 3-річної тюрми і $3,000 гривни за те, що в її авті знайдено наркотик маріхуану вартости $10. Її випущено на волю за кавцією $10.000, бо адвокат вніс апеляцію до вищого суду.

У СВІТІ

● Південно - корейський президент Сингман Рі запросив на нараду над неспокійною ситуацією в тій країні кількох колишніх прем'єрів і міністрів та інших нотаблів, а між ними 85-річного першого прем'єра південно - корейської держави Лі Бум Сука. Сук проживав останніх 10 років в повному затишші. — У столиці Південної Кореї Сеулі щоденно відбуваються похорони жертв кривавих заворушень, бо влада боялася видати родинам тіла відразу всіх — понад 150 — убитих та одної великої жалібної маніфестації. З уваги на неспокійно-жалібні настрої відкликано заповіджені в Сеулі концерти американської Симфонічної оркестри з Бостону.

● Східньо - німецька комуніс-комуністична поліція, ганяючись за втікачами з Східньої Німеччини на Захід, почала перевірювати документи у пасажирів міської залізниці в західній частині Берліну. Коли наспіла заалярмована західньоберлінська поліція — комуністи втекли. Берлінська міська залізниця має свою адміністраційну централю в східній частині міста. Ця залізниця і підземка — розмірно найменш контрольовані і тому найбільш вживані засоби льокомоції втікачів. Внаслідку остаточно переведеної колективізації сільських господарств у Східній Німеччині — масово тепер втікають селяни, що не хочуть бути державними робітниками на колишніх власних господарствах.

● У Лявсі, південно - азійській державі, що раніше була частиною французької колонії Індокитаю вбито в горах 48-річного француза Еміля Шабера, члена тамошньої місії організації Об'єднаних Націй для справ виховання, соціяльних справ і культури, званої популярно ЮНЕСКО. Це перший випадок Вбовниками були комуністичні партизани втекли в гори.

● На Східній Яві (Джаві) в Індонезії з 70,000 тамошніх китайців 50,000 зголосились до добровільної репатріяції до комуністичного Китаю, 2,300 китайців виїхали відтіль на китайський суходіл в лютому ц. р.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Де Ґоль в Америці

Рефлексії у зв'язку з приїздом французького президента Шарля де Ґоля в п'ятницю минулого тижня до Америки з одноТижневими офіційними відвідинами — приблизно такі ж, які були з нагоди його недавніх відвідин в Англії. З тією різницею, що в минулих сторіччях, коли ще Англія мала континентально - европейські верховодницькі амбіції, між нею і Францією велися довгі й криваві війни, а від початку визвольної війни Америки були між ЗДА і Францією завжди наиприязніші взаємини. Але, наприклад, за останньої світової війни не тільки Винстон Черчилл, а й Ф. Д. Рузвелт був насторожений до де Ґоля і тому усунув його від участи в конференції „на вершинах" з Сталіним у Ялті.

Від того часу відносини радикально змінились. За неповна місяць, 16-го травня ц. р., ніхто інший, як Шарль де Ґоль, відкриє в Парижі, як господар, нову конференцію „на вершинах". Він привернув Франції її престиж, загиреяий капітуляцією маршала Петена перед німцями в останній світовій війні і післявоєнним партійницьким розґардіяшем. Хоч нинішні відносини у Франції далеко не ідеальні і хоч політика де Ґоля — особливо супроти Альжиру і головної кватири Північно-Атлантійського бльоку (НАТО) — також викликує найповажніші сумніви, проте навіть його противники, за вийнятком комуністів, признають, що коли б нині не стало де Ґоля, то у Франції відразу виникла б нова державна криза.

Вже цей один факт доказує, що Шарль де Ґоль — це індивідуальність непересічної міри, це державний муж, який лучить в собі чесноти вояка, політика і дипломата. У цьому він схожий на свого теперішнього господаря, Д. Д. Айзенгавера, дармащо вони такі різні своїми вдачами. Але обидва вони неподатливі, коли йде про принципи, і обидва виконують свої фукції голів держав з найвищою гідністю. Теперішня візита де Ґоля в Америці, попри церемонії, що мають маніфестувати американсько - французьку приязнь, є не куртуазійною, але дуже діловою візитою. Його розмови у Вашинґтоні стосуватимуться згаданої спільної конференції з Хрущовим, справи Німеччини, Берліну, роззброєння, французького становища щодо власної атомової зброї, справи Альжиру. У кардинальному питанні політики супроти Совєтів, головно в пункті Німеччини, ЗДА і Франція куди однозгідніші, як ЗДА і Англія. Сірий англієць неохоче споглядає на де Ґоля, що перевів повне замирення Франції з Німеччиною і свої особисті взаємини з Аденауером поставив на приятельську стопу. В Америці подивляють державницьку мудрість і мужність де Ґоля.

Найбільша розбіжність у французько-американських думках — на пункті Альжиру. Якщо наради де Ґоля у Вашинґтоні переконають його в конечності приспішити дійсну і правдиву реалізацію проголошеного ним у теорії права Альжиру на самовизначення, то це буде велика практична користь з цієї візити. Зрештою, взаємні відвідини приятелів для скріплення їх приязни і союзу — завжди бажані і корисні.

Культурно-вимінна дійсність

Протягом останніх років Совєтський Союз підписав низку договорів із різними західніми країнами про т. зв. культурну виміну, в яких передбачено обмін не тільки різними делеґаціями та мистецькими ансамблями, але й ознайомлювання громадської опінії даних країн з виданнями в різних ділянках культури і науки.

Спираючись на такий договір, шведська книжково - журнальна агенція „А-Ц Рекламсервіс" у Стокгольмі почала розсилати на відомі їй адреси науковців і наукових установ в Естонії видавану в Швеції естонськими емігрантами „Естонську Енциклопедію", вважаючи себе цілком управненою до такої висилки в час, як урядова совєтська агенція „Международная Книга" засипає увесь світ не тільки совєтськими енциклопедіями та науковими творами, але й усякою підривно-пропаґандивною літературою.

Але не так розуміють культурну виміну, особливо ж виміну науковими виданнями офіційні совєтські чинники. Для большевиків культурна виміна це передусім можливість якнайінтенсивнішого поширення комуністичної і совєтської пропаґанди при одночасному відгороджуванні своїх громадян від свобідної науки і мистецтва. Так і в випадку з естонською енциклопедією, одержаною з Стокгольму. Видатні естонські науковці й установи були примушені виступити в московській „Правді' з 17 квітня ц. р. із відкритом листом, в якому вимагають від „А-Ц Рекламсервіс" негайно припинити їм висилання енциклопедії, бо вони, мовляв, не бажають одержувати книжок, які . . . „зневажають почуття людяности" і розсилання яких є „ганебним завданням" і „не має нічого спільного з встановленням культурних взаємин між народами".

Мусіли виступити з такою заявою керівники наукових установ „Естонської ССР" тільки тому, що надіслана їм „Естонська Енциклопедія" редаґована з позицій естонської незалежности, і тому що подано в ній об'єктивні факти з історії і культури Естонії. Для совєтських самодержців, окупантів Естонії кожна крихта незалежної наукової правди неприйнятлива, тому й вимагають вони від підлеглих їм керівників „наукових" установ засуджувати й знеславлювати цю правду, як „вариво білоеміґрантської верхівки", як „пропаґанду війни і лайку, взяту з архівів Ґеббельса". Ітому цілком таки односторонньо вилучують вони невигідну їм наукову продукцію вільного світу з накидуваної ними ж самими Заходові культурної виміни.

Подвійно корисна праця

Американський Новий Світ різниться від старого европейського також і наставленням людей до праці в місцевих і крайовому урядах. В Европі бо праця в уряді належить до найбільш стабільної, побажаної, респектованої і поплатної. В Америці, натомість, її вважається за далеко не найкращу можливість. Іншими словами, при величезних американських можливостях, в американських обставинах у відношенні до урядової праці і кар'єри виробилися всілякі пересуди, які не завжди мають своє виправдання. Це правда, що робітничий лідер, директор великого підприємства чи професіоналіст, не кажучи вже про фільмових зірок чи визначних професійних спортовців, мають платню більшу від платні Президента країни, як також правдою є й те, що на урядові чи призначувані посади йдуть здебільша люди з поважним майном. Але це ще далеко не означає, що урядова праця менше вартісна чи навіть менше поплатна від пересічної.

З поінформованих джерел знаємо, що при постійному наборі на працю в різних ділянках федерального уряду майже не зголошуються громадяни українського походження, хоч мають на це всі дані. Це, зокрема, відноситься до служби в державному департаменті, що потребує людей із знанням мов та обставин в різних країнах. Така праця в американській закордонній службі, в дипломатичних представництвах, у торговельних і культурних місіях належить, без сумніву, до найбільш атракційних, а для наших громадян вона давала б подвійну користь, бо в ній напевно не бракує нагод прислужитися Америці своїм знанням все ще поневірюваної в світі української правди, що було б однаково корисне і для українського народу.

К. Туркало

ДО ТРИДЦЯТИХ РОКОВИН СУДОВОГО ПРОЦЕСУ СВУ

Минуло тридцять років від того часу, коли на сцені Харківського Оперового Театру 45 душ, за висловом одного з підсудних на суді, відспівали оперу під назвою „СВУ". Упродовж цього часу, а, власне, за останніх 15 років, бо то вже ділялося в еміґрації, з'явилося чимало статтей із приводу тієї події по різних пресових органах. Деякі з тих статтей вартніші, деякі мають мало вартости, а деякі й зовсім невартісні, бо, крім фантастичних вигадок, ще й до того подають неточні дані, факти, прізвища та терміни, що на них позасуджувано підсудних із судового процесу СВУ. Ось, приміром, навіть у статті Н. Павлушкової з'явився новий підсудний Удовиченко. А такого не було. Був лікар, проф. Володимир Васильович Удовенко.

На статті Н. Павлушкової якраз варто найбільше спинитися, бо вона рідна сестра М. Павлушкова, що очолював СУМ, і виходило, що могла б подати докладніші й виразніші відомості бодай з історії СУМ'у. Але вона тоді була дуже молода й через те всі її розповідання віддають ефемерністю, теоретичністю й тим, що можна було б назвати „погляд і щось". Вона зовсім не говорить за саму практичну роботу членів СВУ, за їхні настанови, та як вони міркували про можливості боротьби з Москвою в умовах і обставинах тих часів. А чимало каже про терор, що входив ніби, як одне із завдань цієї організації. Тим часом було якраз навпаки. Терор члени СВУ відкидали. Історія революційної боротьби з терористичною групою колишніх російських есерів ,та навіть і в інших народів, яскраво довела, що вбивства окремих не тільки впливових урядових осіб, а навіть самих царів чи королів малощо давали для справи повалення політичного режиму в тій чи тій країні. Для цього найголовніше треба перетягнути на революційний бік військо.

Отже, складається враження, що хтось багато чогось підказав їй у її писаннях, бо через свою молодість сама вона не могла знати і розуміти Проте, не згадує вона про такі факти, що їх повинна була пам'ятати, хоч і була молода. Найперше, чому було б не згадати про свій арешт 1929 року і про що була мова у неї з уповноваженим ГПУ на слідстві. Друге, про арешт В. Ф. Дурдуківського 1928 року, та чому й через що його звільнено. А я добре пригадую, як одного дня влітку 1928 року в ІУНМ (Інститут Наукової Мови, а не Інститут Мовознавства, як його називає Н. Павлушкова) Г. Г. Холодний, побачивши мене в Інституті, розповів, що щойно повернувся він із ГПУ, де клопотався за В. Ф. Дурдуківського. У цій справі, казав він, ходив до ГПУ і С. О. Єфремов. Хоч за тодішніми правилами відвідувачам ГПУ не вільно було розповідати іншим про розмови в ГПУ, про що, як про це всі добре знали, відбиралося підписку тій урядовій особі, з якою та розмова відбувалася, Г. Г. Холодний, бувши зі мною в тісних і приятельських стосунках, оповів докладно про розмову в ГПУ і висловив свою думку, що його та С. О. Єфремова аргументації сприйняли добре, і через те в нього склалося враження, що В. Ф. Дурдуківського незабаром повинні випустити. І так воно сталося; через короткий час В. Ф. Дурдуківський вийшов на волю. Про це Н. Павлушкова не могла не знати, бо цей факт стосується її родини, а вона, хоч була й молоденька, уже могла це свідомо сприйняти й пам'ятати.

Зовсім не говорить Н. Павлушкова про перебіг самого судового процесу СВУ та про наслідки, що їх цей процес потягнув не тільки для підсудних, а й самих суддів і прокурорів. А щодо цього, то було чимало цікавих моментів. Найперше, про ролю на процесі, можна сказати, святої пам'яті Л. М. Старицької-Черняхівської. Чи не промовисто доводять її ролю на процесі слова одного з оборонців, що „на процесі був тільки один мужчина, і той у спідниці", — це Л. М. Старицька-Черняхівська. Після процесу генеральному прокуророві Михайликові було закинуто, що не він керував процесом, а Старицька - Черняхівська, і його з генерального прокурора понизили на прокурора до м. Маріюпіль. І взагалі треба сказати, що для всіх, що судили, а особливо для суддів, то був своєрідний іспит у зв'язку з уже в якійсь мірі „підмоченою" їх репутацією в очах верховної московської влади. З усього було видно, що вони того іспиту належно не склали, і це їм пізніше долучено було до інших їхніх партійних гріхів та страчено або замордовано по різних концентраційних таборах.

Упродовж цілого судового процесу два чи три засідання (вважай — днів) були закриті, коли, крім суддів, прокурорів, оборонців , підсудних і, розуміється варти, не було нікого. На тих засіданнях розглядали справу звязків СВУ з чужоземними державами та їхніми органами безпеки. Скандальнішого для большевиків від тих закритих засідань важко навіть собі уявити, бо судові не пощастило хоч би в якій мінімальній мірі дійти до того, що вимагалося за загальним пляном Москви. І це було поставлено на карб, що суд не виконав свого завдання.

Так само цікавий і зворушливий епізод був на процесі, коли два юнаки — Павлушков і Матушевський — не на жарт змагались, кожний доводивши, що саме він відповідальний за роботу СУМ'у, а другий ні, бо він, мовляв, того завербував до тієї організації і тим самим призвів себе тепер до відповідальности.

Дуже прикрий і неприємний був епізод із „листом" Л. Чикаленка під час допиту Й. Ю. Гермайзе. Прокурор його запитав, як він розцінює Чикаленкового листа. Гермайзе відповів, що такого листа не було. Тоді запитали С. О. Єфремова, і той відповів, що лист був. Пізніше, у перерві, коли я розмовляв із своїм давнім, ще від 1912 року, приятелем Й. Гермайзе, проходив повз нас С. Єфремов. Гермайзе спинив його й запитав: „Скажіть мені, Сергію Олександровичу, чи справді був лист від Чикаленка?' — „Ні'". — „То чому ж ви сказали, що був?" — „Отаке написав і тепер немає вороття", — махнув рукою Єфремов і пішов далі.

А щодо персонального складу підсудних, то в різних авторів написаних спогадів зайшли розбіжності, а подекуди подано навіть фантастичні та нелогічні відомості. Приміром, у С. Підкови й Р. Паклена Л. М. Старицьку-Черняхівську було засуджено до смертної кари, але умовно (?!), і її випущено на волю. Дуже прикро, що така фантазія ввела в оману навіть такого солідного й вельмишановного нашого науковця, дослідника, поета й літературознавця В. Кравцева, що поклався на ті відомості й, пишучи в „Свободі" про Л. М. Старицьку - Черняхівську, написав те саме. Тим часом на суді слова „смертна кара" вимовив у кінці своєї промови тільки прокурор Михайлик у такому приблизно вислові, що, мовляв, підсудні за свою „ганебну" контрреволюційну роботу безперечно заслужили смертну кару, але, беручи до уваги їхні чистосердні зізнання та міць Совєтського Союзу, прокуратура на цьому не настоює. Про те, на скільки років засуджено було кожного з підсудних, я подав точно в своїх спогадах за підсудних на процесі СВУ в „Нових Днях' (листопад 1952 — травень 1953). Л. М. Старицьку-Черняхівську та її чоловіка, проф. О. Г. Черняхівського засуджено було на 5 років кожного. Конфіскації майна нікому не було, навіть із найбільшим терміном — 10 років.

Після процесу підсудним запропонували булй подати про помилування до московського ВЦВК (?!), але вони відмовились. Тоді оборонці самі подали таке прохання за всіх. І ось у порядку помилування, місяців чере два чи три, випущено було на волю п'ятьох осіб, в тому числі Л. М. і її чоловіка. Їм призначили для життя і праці м. Сталіно (кол. Юзівка в Донбасі). Там проф. Черняхівський кілька років професорував, а потім їм обидвом дозволили переїхати знову до Києва.

Взагалі треба сказати, що стаття Н. Павлушкової про СВУ і СУМ потребує багатьох коректив, про що дуже слушно зазначила й редакція „Свободи" про „спірні та оспорювані твердження й погляди" авторки, а я додав би, де в чому й неправильні, що розбігаються з дійсністю, а подекуди віддають справжнім теоретизуванням і голословністю. Тим то до цієї статті варто було б згодом повернутись іще та поговорити окремо. А тепер тільки не можу не зазначити деяких анахронізмів. Ось, приміром, щодо повстанчого провідника Ангела. Разом із цим симпатичним ,веселим, енерґійним, з твердою волею й завзятим юнаком, студентом Київського Університету Лесем (Олександром) Грудницьким (Ангел) я сидів в одній камері в ЧеКа 1921 року цілий місяць і ми мали змогу добре познайомитись; його наприкінці літа того самого року розстріляно разом із поетом Гр. Чупринкою (якого, зрештою, авторка згадує кількома рядками передніше), і він не міг діяти після 1921 року. А тим часом не згадується за провідника Мордалевича, що оперував увесь час під самим Києвом і пізніше, та робив навіть наскоки на самий Київ. Із цим завзятим борцем за ліпшу долю українського народу мені довелося також бачитись і радитись у с. Янківцях поблизу Києва. На жаль, його доля мені невідома. Так само щодо Миколи Міхновського; він повісився в саду при будинкові В. М. Шемета на Жилянській вулиці влітку 1925 року.

У газетній статті годі сказати бодай головніше про саму діяльність СВУ та належно висвітлити її. Це справа поважна, складна і потребує докладного, всебічного й сумлінного дослідження. Про основні настанови СВУ, про її тактику та організаційні особливості я вже писав у згадуваних і інших друкованих своїх спогадах. Чи ж не зрозуміле те, що навіть учасникові судового процесу не все могло буди відоме; для того треба мати безліч документації ,свідчень усіх підсудних на передсудовому слідстві, пізніших сумлінних спогадів, переказів, передаваних від покоління до покоління документів тощо, а тоді вже буде завдання істориків з'ясувати й висвітлити цілий комплекс боротьби української нації за свою незалежність у двадцятих роках нашого століття. А мені належиться ще сказати тільке те, що я знаю, що мені достеменно відоме. Те саме повинні зробити й інші, що може мають якісь документи, чи самі щось добре знають, але не припускаючи здогадів, фантазії тощо.

Тепер, у тридцяті роковини тієї трагічної й катастрофальної епопеї в житті нашої нації, ми повинні тільки схилити голову перед пам'яттю тих борців за волю свого народу, що віддали своє життя за українську ідею. Хоч минуло й тридцять років від того часу, коли я розлучився із тими, з ким в'язали мене довгі роки спільної праці, а й досі не можу згадувати без душевної скрухи тяжкої долі моїх товаришів і тої втрати, що її завдала Москва Україні й українській нації.

14 квітня 1960 р.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ІМ'Я МАЗЕПИ В АФРИЦІ

На марґінесі статті І. Світа п. н. „Ім'я Мазепи в Південній Африці" („Свобода", 26 3. ц. р.) і доповнень до неї Романа Придаткевича і о. М. Ференца, ЧНІ („Свобода", 8, 4. ц. р.) хочу додати таке:

З останньо опублікованих матеріялів довідуємося, що маємо кілька топографічних назв, зв'язаних з іменем гетьмана Мазепи. В Південній Африці знайдено три такі назви: затока Мазепи, ріг Мазепи і місто Мазепа. В ЗДА є теж дві назви: село Мазепа в Пенсилвенії (не в Норт Дакоті, як пише о. М. Ференц) і містечко Мазепа в Міннесоті, де 4-го жовтня м. р. відбулися для мешканців Мазепи і околиці Мазепинські святкування уладжені українським громадянством Міннеаполісу і Ст. Полу. Маємо теж „наймолодшу" назву — в Ріо де Жанейро, в Бразилії. Зате ніхто з шановних авторів не згадав, що в Канаді маємо щонайменше три, як не чотири, назви, зв'язані з іменем Великого Гетьмана. Є це маленька оселя Мазепа в провінції Альберта, маленька школа в Саскачевані і оселя під Торонтом, в Онтеріо. Саме тепер пластова братія торонтської станиці, заохочена успіхами розшифровування назви села в Пенсилвенії (в „Свободі з 13. 10. м. р. про назву цього села було сказано: „. . . Мала місцевина Мазепа є теж в стейті Пенсилвенія, але важко встановити, чи назва її має який зв'язок з іменем нашого гетьмана"), веде живу переписку для зібрання матеріялів до канадійських мазепинських назв, і тому тепер ще передчасно про них писати. Всетаки вже нині з усією певністю можна сказати, що — за винятком назви вулиці в Ріо-де-Жанейро, одинока назва саскачеванської школи справді українського походження, бо українські піонери в Канаді, називаючи свою школу іменем Мазепи, мали на увазі саме гетьмана України Ів. Мазепу, а не драматично - пригодницького Мазепу у версії Пасека - Байрона, від якої походять усі інші назви Мазепа на американськім і африканськім континентах.

Степан Гела

ПРО „ПЕРПЕТУУМ МОБІЛЕ"

Тількищо прочитав „Свободу" з 20-го квітня ц. р. Як кандидата на доктора інженерних наук при Джанс Гопкінс університеті, мене зацікавила стаття п. Федора Гудими під назвою „Чи може бути перпетуум - мобіле?". Я вже подав прохання до Патентового Уряду ЗДА, щоб мені прислали копію патента п. Ф. Гудими, бо, на жаль, автор не пояснює теоретичних основ свого винаходу. Мене цікавлять помилки, на яких заснований цей винахід.

Два клясичні закони термодинаміки — найтвердіші закони природи. Ці закони категорично заперечують можливість „перпетуум - мобіле". Ці закони були підтверджені величезним числом експериментів у різних ділянках наук. На жаль, Патентовий Уряд ЗДА не раз видавав патенти на „винаходи", які заперечують правильність законів термодинаміки, хоч у кожному „винаході" евентуально було знайдене щось не в порядку. Компетентні науковці часто навіть відмовляються розглядати такі винаходи. Та навіть пересічний американський середньошкільник заперечить можливість „перпетуум-мобіле"!

І тому мені прикро було, прочитавши статтю пана Гудими, переконатися, що це не був гумористичний фейлетон. Щоб не знижувати стандарту „Свободи", щиро радив би у майбутньому таких статтей не друкувати або містити їх у сторінці гумору.

Припустімо, що „винахід" пана Гудими є правильний, і що його машина дійсно дає 180% корисної роботи. Це значить, що ця машина бере 100 кальорій енерґії і перетворює їх у 180 кальорій з нічого. Славне рівняння Айнштайна каже: $E = mc^2$; чи інш. словами: матерія може бути перетворена в енерґію, і навпаки. Отже, тих 80 кальорій, що їх машина пана Гудими витворює з нічого, можна в принципі перетворити в матерію. Значить, ця машина може витворювати енерґію з нічого. Якщо пан Гудима таку машину спроєктував, то він є чудодій.

Ігор Копман

Йорк.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „ЯҐІЛОВУ ДОЧКУ"

У „Свободі" з 15 квітня ц. р., в фейлетоні п. Ікера „Про яґілову дочку" не знаю з якої причини зайшла помилкова інформація, яка в першій мірі заторкнула мене. В десятому рядку згори написано: „Крім коперти, був ще й гарний образочок, репродукція картини мого друга Михайла Мороза . . .". Зразу я взяв згадану цитату як заслужену рекляму для маестра М. Мороза, що буває частенько в фейлетонах п. Ікера. В суботу 16 квітня ц. р. принесла мені пошта часопис „Свободу" (великоднє видання) де я знайшов повідомлення УККА про великодню висилку до всіх читачів українських часописів в ЗДА, яку, певно, мав на увазі п. Ікер. Там, між іншим, є також згадка про репродукцію картини „Великодні гаїлки", з тою різницею, що зроблена вона за моїм оригіналом.

Іван Кучмак

Гемпстед, Н. Й.

Ол. Бабій

ОЛЕНА ТЕЛІГА Й ОЛЕГ ОЛЬЖИЧ

(2)

Коли почалася німецько-совєтська війна, Олена Теліга, гнана тугою за батьківщиною, окрилена надією побачити рідний край, виїхала до Львова, а звідтам до Києва. Так здійснила вона свою мрію, леліяну упродовж сімнадцятьох років скитання по чужих краях, мрію, з якої колись зродився вірш цієї поетки, про щастя повороту вигнанця до вітчизни:

Це буде так:
В осінній день прозорий
перейдемо ми на свої дороги,
тяжке змагання
наші душі зоре,
щоб колосились
зерна перемоги.
Подумать тільки:
наші села й люди,
а завтра прийдемо
до свого міста,
Захоплять владно
зголоднілі груди
своє повітря тепле та іскристе.
Заметемо вогнем любови межі,
перейдемо убрід бурхливі води,
щоб взяти повно все,
що нам належить,
і злитись знову
зі своїм народом.

Вернувшись із чужини до рідного краю, Олена Теліга справді злилась зі своїм народом. Вона побачила і болюче відчула, що той нарід поневолений, бо німецька армія прийшла на Україну, щоб обернути її в колонію, в життьовий простір для германської раси.

У добу терору, коли на Україні зударилися дві могутні сили — німецька й московська, в добу масових розстрілів, скритовбивств, поетка Олена Теліга розвинула в Києві широку громадську і політичну діяльність, зорганізувала культурно - освітнє товариство українських жінок і Спілку українських письменників. Як голова тієї спілки, редаґувала журнал „Літаври", в якому не лякаючись погроз німецьких можновладців та їхніх українських прислужників, в статті „Наростіж вікна" та в інших статтях ширила ідеї українського націоналізму.

Діяльність української патріотки - поетки викликала ворожість окупаційної влади. І німецька поліція „ґестапо" арештувала Олену Телігу. Під час ревізії в її кімнаті знайдено докази, що вона мала зв'язки з українським підпіллям і діяла згідно з інструкціями ОУН. Німецький військовий суд засудив поетку на кару смерти.

9-го лютого 1942 року на світанку в київській в'язниці на вулиці Короленка ґестапівці розстріляли Олену Телігу та її чоловіка. Один з німців, очевидців того розстрілу, говорив знайомим українцям:

— Під час цієї війни я не бачив мужчини, який ішов би на смерть так відважно, як ішла під мур в'язниці, де її розстріляно, та гарна жінка, українська поетка. На слідстві вона ні до чого не призналась, ні одного підпільника не виявила, не зрадила, і всю вину товаришів брала на себе. Засуджена на кару смерти, вона вночі нарисувала на стіні тризуб, а під ним написала: „В цій камері сиділа і звідси пішла на розстріл Олена Теліга."

* *

Навіть у творах Олени Теліги можна знайти докази, що вона рішила віддати все своє життя в боротьбі за волю народу. Смерть Олени Теліги під мурами тюрми — то якесь долею призначене, характером зумовлене, органічне виросле завершення трагічного життя революціонерки, письменниці, яка палала не лише любов'ю до краси слова, мистецтва, але й жадобою чину, великих діл, боротьби і посвяти. Олену Телігу провадила по дорозі життя, туга за героїчним. З тієї туги зродились і такі строфи вірша „Чоловікові":

„Ні на день в душі не холоне
молодече бажання чину,
може завтра вже нас покличе
канонада грізного грому.
І напружений погляд хоче
відшукати у тьмі глибокій
бискавок фанатичні очі,
а не місяця мрійний спокій.

У кількох віршах Олени Теліги проявилося навіть якесь прочуття, передбачування, що на неї чекає смерть у боротьбі, у в'язниці. У вірші „Засуджений" вклала вона такі слова:

Як ми можемо жити,
сміятись і дихать,
як могли ми чекати,
не битись, а спать,
в ніч, коли у в'язниці
спокійно і тихо
вибиралися вмерти —
у шість двадцять п'ять.
Над могилою вашою
тиша і спокій,
та по рідному краю
зловіщі вогні.
Піти по слідах ваших
скошених кроків
Рвучко тягнуться сотні
окрилених ніг.

І авторка цього вірша справді пішла по слідах в'язнів і героїв, і вночі, спокійно, тихо вибиралася вмерти за волю свого народу.

З прагнення боротьби та з прочуття можливого загину в тій боротьбі зродились і строфи віршів „Напередодні", „Мужчинам' й ін.

Якогось вітру, сміху чи злоби,
щоб рвались душі
крізь іржаві ґрати,
щоб крикнув хтось:
„Ненавидь і люби —
і варто буде жити чи вмирати!"

—o—

Гойдайте в кличний дзвін,
кресніть вогонь із кремнів,
Ми ж радісно життя
вас напоївши вщерть,
без металевих слів
і без зідхань даремних
по ваших же слідах
підемо хоч на смерть!

*

я палко мрію до самого рання,
щоб Бог послав мені
найбільший дар —
гарячу смерть, не зимне
умирання.
Бо серед спіху неспокійних
днів,
повз таємничі і вабливі двері
я йду на клич задимлених
вогнів,
на наш похмурий і прекрасний
берег.
Коли ж зійду на каменистий
верх
крізь темні води
й полум'яні межі,
нехай життя хитнеться
й відплине,
мов корабель у заграві
пожежі.

З туги за героїчним життям, з прагнення боротьби народились і публіцистичні твори тієї поетки. У статті „Прапори духа" Олена Теліга писала:

„Українська нація потребує твердих людей, що вміють жити, творити і вмирати для своєї батьківщини".

У статті „Партачі життя" вона висловила переконання, що Україну може врятувати тільки новий тип українця, який не партачить і не марнує життя, але творить із нього мистецький твір, підкоряє його й присвячує великим цілям, ідеалам і вміє бути безкомпромісовим, непохитним у боротьбі за здійснення тих ідеалів. Олена Теліга щораз більше усвідомлювала собі, що плем'я щойно тоді стає нацією, коли ставить собі великі, державницькі цілі, завдання. Тому вона віддала своє життя і свою творчість на службу ідеалові незалежної української держави. Беззастережна відданість справі визволення українського народу провадила Олену Телігу тернистим шляхом. Твори цієї поетки — то автобіографія її душі, серця.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шевченківська Сесія УВАН у Вінніпегу

Сесія відбулася урочисто 13-го березня в залі Українського Народного Дому при переповненій авдиторії.

Відкрив сесію д-р М. І. Мандрика, віце-президент УВАН в Канаді, запросивши присутніх вшанувати вставанням і однохвилинною мовчанкою пам'ять померлих дійсних членів УВАН — проф. А. Коцевалова і проф. О. Шульгина. Після цього покликав до слова президента УВАН, професора д-ра Яр. Рудницького.

Проф. Я. Рудницький, зробивши вступ віршом Ю. Клена про пошану працівників народу, вказав на традицію УВАН уділяти на Шевченківській сесії кожнорічно грамоти признання певним особам за їх заслуги для народу. На цій сесії ухвалено уділити грамоти М. Лучковичу, перекладачеві на англійську мову „Синів Землі" І. Кіріяка, поетові О. Івахові, в його 60-річний ювілей, Володимирі Кисілевській за працю на полі навчання музики, та М. Денисюкові з Шикаґо за його видавничу й редакторську діяльність. На сесії присутніми були відзначені грамотами пані Кисілевська та п. Денисюк. Хорого М. Лучковича, Едмонтон, репрезентував з його уповноваження, голова Укр. Нар. Дому, який прочитав змістовний привіт М. Лучковича та сказав своє слово про нього. Також були присутні дві сестри п. Лучковича та швагер, д-р Г. Новак. Пані Новак висловила подяку за свого брата. О. Івах не прибув через занедужання, передавши свою подяку й привіт через телефон предсідникові сесії.

Після урочистого доручення грамот і коротких слів п. Денисюка та пані Кисілевської проф. Я. Рудницький виголосив цікаву доповідь на тему „Історія видання Кобзарів", якої численна авдиторія слухала з великим зацікавленням.

По доповіді проф. Я. Рудницького предсідник сесії покликав до слова гостя з Шикаґо, видавця і редактора Миколу Денисюка, який подав цікаві й докладні інформації про ідеї й завдання, які привели його до рішення перевидати так зване „варшавське" видання творів Т. Шевченка, опрацьоване колеґією учених під редакцією проф. Павла Зайцева, який зробив зміни й доповнення до цього перевидання. При цім п. Денисюк дав цікавий і оригінальний огляд загального стану української видавничої справи, проблеми письменника, читача й книгарського підприємства, а також познайомив присутніх з історією своєї видавничої діяльности.

Тому, що наступного дня мала відбутися „зустріч" видавця М. Денисюка з громадянством, запитів і дискусій, що до його доповіді в справі плянів до видання творів Шевченка, не було. Ці дискусії й запити переведено 14-го березня на названій „зустрічі". Під час їх висловлювались побажання що до видання повного кольорового альбому малюнків Т. Шевченка, перекладів його творів на світові мови і т. ін.

Д. Микитюк

Всеукраїнський День Національної Солідарности у Вінніпегу

У Квітну Неділю 10 квітня, українці міста Вінніпеґу гідно вшанували Мучеників, Ісповідників, героїв - борців Української Католицької Церкви на Рідних Землях, що 15 літ тому поставили геройський спротив московсько-комуністичній навалі.

У злуці зо всіма українцями вільного світу — заявили українці Вінніпеґу: солідарність з Воюючою Українською Католицькою Церквою та Україною. У всіх церквах відправлено Служби Божі за кращу долю Українського Народу. В катедральному храмі свв. Володимира й Ольги Архиєрейську Службу Божу відправив Митрополит Кир Максим Германюк, ініціятор цих святкувань у вільному світі під назвою „Всеукраїнський День Національної Солідарности".

Українська та англомовна преса та радіо широко розголошували про цей День Солідарности.

У третій годині по полудні українці Вінніпеґу наповнили простору авдиторію Плейгавзу. При вступі крім програмок, можна було набути книжку в українській та англійських мовах п. н. „Імперіялістична Москва й Католицька Україна". На сцені пишався імпозантний портрет Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа Сліпого, кисти мисця Романа Коваля.

Програму почав виступ мішаного хору, парафії св. о. Николая, під керуванням о. протоігумена Бонифатія Слободи, ЧСВВ. 90 співачок і співаків у однострійних одягах проспівали „Благослови, душе моя, Господа" і „Осанна Сину Давида".

З доповіддю виступив сенатор Василь Вал. Його промова зробила глибоке враження, бо була глибокого змісту та виголошена гарною літературною українською мовою.

Дві пісні „Дума" і „Геть, вороги, з України" виконав соліст п. Я. Щур при акомпаніяменті проф. В. Кисілевської. Студентка Оксана Бащук продеклямувала вірш Ю. Клена „Помолімося". Секретар Централі Українців Католиків Манітоби, о. Семен Іжик відчитав текст телеграми до Святішого Отця Папи Івана XXIII і резолюції, скеровані до канадійського уряду в Оттаві. В них українські організації апелюють, щоб Канада станула в Об'єднаних Націях в обороні переслідуваної Української Католицької Церкви та поневоленого Українського Народу, щоб звільнено зі заслання Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа Сліпого та інших Владик, священиків, монахів, монахинь і вірних, одним словом, щоб привернути повні права для Української Католицької Церкви. Цей апель закликає, щоб на Вершинах Конференції вимагано, щоб в СССР заперестано всякі форми переслідування релігійного і політичного, щоб знесено табори невільничої праці, а Україні привернено всі права самостійної суверенної Держави.

Канада, яка є найкраще поінформована про долю поневолених Москвою народів, повинна остерігати другі держави, щоб не йшли на хитрі пропозиції Хрущова про т. зв. мирну коеґзистенцію, бо тільки повна свобода України й інших народів є запорукою справедливого миру в світі.

Після співів і деклямацій заключне слово виголосив Митрополит Кир Максим, який закликав гідно наслідувати подвижників - мучеників, героїв Української Церкви, які не дали себе зламати тортурами, тюрмами ані смертю.

о. С. І.

ЗАКЛИК

У зв'язку з виданням 2-го тому Історії Української Галицької Армії пропонується кол. членам цієї армії присилати на руки видавця свої справлення чи доповнення до 1-го тому. Досі багато вже прислало такі доповнення, як наприклад сотник Б. Білинкевич, сот. Мирон Луцький, пор. Михайло Мінчак, пор. Вол. Калина, пор. Степан Сулятицький і ін.

Рівнож пропонується присилати свої знимки, але по можности в одностою, долучуючи до них свій короткий життєпис. Неушкоджені знимки, по виробленню з них кліш, негайно повернеться порученою поштою власникам.

Тому, що друк 2-го тому вже почався, половина книги вже готова, всякі справлення, доповнення і знимки приймається лише до 1-го травня ц. р.

D. MYKYTIUK
386 Selkirk Avenue
Winnipeg, Man., Canada

Нова Управа „Зарева" в Ню Йорку

10-го квітня відбулися тут в Українському Народному Домі річні загальні збори Українського Академічного Товариства „Зарева". Зборами проводила президія: Михайло Белендюк — предсідник і Ліда Левицька — секретарка, а відкрив їх голова Управи Михайло Герець, який зложив звіт з діяльности Товариства за останній рік.

УАТ „Зарево" в Ню Йорку, як ідеологічне Т-во, влаштувало в останньому академічному році ряд імпрез, внутрішнього і зовнішнього характеру. З останніх треба передусім відмітити т. зв. Академічні Вчори (з виступами проф. В. Січинського на тему „Чужинці про Мазепу", проф. В. Горбачевського — „Раціоналістичне узасаднення і. Й Вога", інж. Дм. Андрієвського — „Україна між двома цивілізаціями", та ін.) Із внутрішньої діяльности слід згадати доповіді, виголошувані членами „Зарева" на сходинах, як напр. „Українська Гетьманська Держава в 1918 р." — М. Герець, „Спізнені романтики в українській літературі" — М. Белендюк, Плєнарна дискусія (панель) з участю 22 референтів на тему: „Яким я хочу бачити „Зарево", тощо. До діяльности треба б ще зарахувати кілька вечірок та прогульок-зустрічей з членами інших осередків „Зарева".

У висліді дискусії, в якій забирали слово: П. Дорожинський, М. Герець, В. Бакум, Анна Процик, М. Белендюк, А. Стецик, Ірина Чорняк і ін., уділено уступаючій управі абсолюторію, з окремим признанням для голови.

Нову управу „Зарева" в Ню Йорку обрано в складі: Володимир Процик — голова, Михайло Герець — заст. голови, Оксана Матушевська — секретар, Ірина Чорняк і Ірина Волошин — члени управи. Контрольна Комісія: В. Бакум, Ліда Левицька і Ю. Винар.

Обговоренням біжучих справ, як чергового Загального Конгресу „Зарева" в червні, Студентського Ідеологічного Конгресу у Филаделфії і т. п., закінчено загальні збори осередку „Зарева" в Ню Йорку.

(пад)

„Тризуб" переміг польських „Соколів" 7 : 2

Нюарк. — Филаделфійський „Тризуб" здобув свою 19-ту перемогу без поразки у змаганнях за чашу Американської Футбольної Ліґи з польськими „Сокалами", що відбулися тут у неділю дня 24-го квітня ц. р. Змагання ці закінчилися у висліді видатною перемогою „Тризуба" над „Соколами" у відношенні 7:2. Після цих змагань „Тризуб" здобув 2-ге місце в таблі, бо „Коломбо" виграли свою останню гру і вдержалися цим на своєму першому місці. Ворота для „Тризуба" здобули: Длогош 3, Нога — 2 і Кампо — та Якковіно по — 1. Суперником „Тризуба" у фіналі Сходу за чашу ЗДА став спортовий Клюб Фолл Рівер після перемоги над мадярським спортовим Клюбом з Ню Йорку у відношенні 1:0. Усіх глядачів було яких 1,000 осіб.

Чергові змагання за мистецтво Німецько - Американської Ліґи КСК, Ню Йорк, виграв із Бриджпорт у відношенні 1:0. Були це одні із найтяжчих змагань української команди в цьому сезоні і ця остання виграна збільшила шанси УСК-у на здобуття чемпіонату Ліґи. Суперник УСК-у на першенство і вхід до вищої кляси Грецький Спортовий Клюб втратив останньої неділі дві точки так, що УСК-ові вистачить для входу до „великої десятки" Німецько - Американської Ліґи ще тільки три точки в останніх двох грах.

Елизабетська „Січ" виграла півфінальні змагання за чашу стейту Ню Джерзі з мадярами з Вудбрідж, Н. Дж., у відношенні 2:0. Цією перемогою „Січ" дійшла до фіналу стейту Ню Джерзі, в якому він зустрінеться з Німецьким Спортовим Клюбом з Нюарку.

ЛЕТУНСТВО ЗНАЙШЛО КАБІНУ „ТИТАНА" НА ВІДДАЛІ 5,000 МИЛЬ

Кемп Канаверал, Флорида. — Летунство знайшло в океані кабіну далекосяжної ракети „Титан", який пролетів більше як 5,000 миль понад Південним Атлантиком і там в наміренім місці викинув кабіну, в якій були позаписувані дані про той лет із Флориди. Кабінка мала форму кулі в діяметрі 30 цалів. Її спостеріг в океані літак летунства ЗДА, і виловив її корабель Ровз Нот 9 годин після того, як були випустили ракету — на Флориді.

У Ню Йорку помер д-р Юліян Налисник, кол. адвокат і вояк, активний громадський діяч

Ню Йорк. — У минулу п'ятницю 22-го ц. м. вранці помер в одному з нюйоркських шпиталів після короткої важкої недуги д-р Юліян Налисник, один із найактивніших громадських діячів старшої ґенерації. Він народився 1-го липня 1890 р. в Красній, пов. Кросно в Західній Україні і все своє життя був зв'язаний з отією частиною українських земель, відомої, як Лемківщина, і до кінця свого життя зберіг до Лемківщини найглибший сантимент. Зараз після скінчення університету у Львові вступив до Леґіону Українських Січових Стрільців і перевів із УГА всю українську визвольну війну. Був членом дипломатичної місії УНР в Болгарії. Після повороту до краю став адвокатом у Дуклі. Опинившись під кінець останньої світової війни на еміграції в Зальцбурзі, був організатором першого Комітету великого тамошнього табору українських втікачів. Замешкавши в Ню Йорку, став членом Братства Українських Січових Стрільців і Об'єднання б. вояків-українців, членом Дирекції Видавництва „Червона Калина", активним членом „Самопомочі" й адміністратором її органу „Наш Світ", членом 204 Відділу УНСоюзу. Але найактивніше він проявився на терені Організації Оборони Лемківщини, існуючої ще від 1936 року, але завмерлої за останньої війни та відновленої і оживленої в 1958 році головно завдяки д-р Юліянові Налисникові. Він став повним самопосвяти головою тієї Організації і в 1-му числі новозаснованого її органу — „Лемківські Вісті" у Йонкерсі під Ню Йорком, з квітня 1958 р., помістив передову статтю за своїм підписом „п. н.; „Організація Оборони Лемківщини — її ціль і завдання". Хоч у старшому віці й пенсіонер, проте доостанку був громадсько активний. Ще 12 квітня був на засіданні Дирекції „Червоної Калини"; був теж одним із організаторів останніх вечерниць тієї організації в Ню Йорку. Відзначався милою вдачею і товариською культурою, що разом з його громадською активністю з'єднувала йому загальну пошану і прихильність.

● Пані Софія Ярналл Джекобс, колишня голова Крайової Міської Ліґи в Ню Йорку, промовляла на прийнятті цієї організації і сказала, що на наших очах кінчається „панування білої арійської раси", і це повинні знати в Південній Африці, Німеччині та в південних стейтах ЗДА.

● В суботу 16-го квітня сильна буря над озером Мишіґен спричинила те, що тисячі перелетних птахів не могли долетіти до узбережжя і погинули в озері, а хвилі викинули їх на берег аж в середу 20-го квітня. Ці птахи верталися на північ до Канади з південних околиць, де вони зимували.

Членам ОбВУА та всьому б. Українському Вояцтву подаємо болючесумну вістку,

що дня 22-го квітня 1960 р. у лікарні в Ню Йорку номер після короткої і важкої недуги,

✝

св. п. д-р Юліян НАЛИСНИК

б. учасник Визвольної Боротьби України в рядах Леґіону УСС та УГА, чинний член Відділу ОбВУА Ню Йорк та інших Організацій, невтомний і ревний працівник у численних ділянках громадського життя української спільноти.

ПАНАХИДА по Покійному була віделужена в неділю, 24-го квітня 1960 р., в 8:00 год. вечора, в похоронному домі П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбувся у понеділок, 25-го квітня 1960 р., в год. 11:00 перед пол., з української греко-кат. церкви св. Юрія в Ню Йорку.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Родині передаємо найсердечніші вислови співчуття.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА
в НЮ ЙОРКУ

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. ОКСАНИ із СТЕРНЮКІВ-ЛЕВИЦЬКОЇ
складає — $ 20.00
на фонд допомоги залишеним Злученого Українського Американського Допомогового Комітету
СТЕПАНІЯ ЛЕВИЦЬКА з Рідньою — у Филаделфії

Замість квітів на могилу
бл. п. ВОЛОДИМИРА ГАЛЬКЕВИЧА,
що з Волі Всевишнього відійшов у Вічність 2-го лютого 1960 р., складаємо на Український Сиротинець у Филаделфії — $ 10.00.
Родина ВАРТОШИКІВ

✝

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями та Знайомими,
що дня 22-го квітня 1960 року
номер на 70-му році життя, по короткій, важкій недузі,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами, Наш Найдорожчий
МУЖ, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО і ДЯДЬО,

бл. п. д-р ЮЛІЯН НАЛИСНИК

б. адвокат в Дуклі, б. Український Січовий Стрілець,
Член Головної Ради Братства УСС, Член Дипломатичної Місії у Болгарії,
Голова Організації Оборони Лемківщини, Член Дирекції Видавничої Кооперативи „Червона Калина" та Член Правничого Т-ва в Ню Йорку.

ПАНАХИДА відбулася в НЕДІЛЮ, 24-го КВІТНЯ 1960 р., в год. 8:00 вечора, в пох. заведенні П. Яреми — 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в ПОНЕДІЛОК, 25-го КВІТНЯ 1960, в год. 11:00 перед пол., з української греко-кат. церкви св. Юрія в Ню Йорку, на цвинтар Кальварія.

У тяжкім смутку:

Дружина — НАТАЛІЯ
Брат — АЛЕКСАНДЕР
і вся РІДНЯ

В тяжкім смутку повідомляємо Побратимів Українських Січових Стрільців і все Українське Громадянство, що 22-го квітня 1960 року, по короткій і важкій недузі
помер

бл. п. д-р ЮЛІЯН НАЛИСНИК

Член Головної Ради Братства УСС та заслужений Громадянин.

ПАНАХИДУ відправлено в неділю, 24-го квітня 1960 р., в год. 8:00 вечора, в каплиці пох. заведення П. Яреми, при 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 25-го квітня 1960 р., з церкви св. Юрія в Ню Йорку.

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС
і
СТАНИЦЯ БРАТСТВА УСС — НЮ ЙОРК

✝

Зі смутком повідомляю Приятелів і Знайомих,
що дня 5-го квітня 1960 року
відійшов у Вічність на Рідних Землях,
по довгій і тяжкій недузі,

бл. п. МИКОЛА ФЕДІРКО

Покійний народився 1909 року,
в селі Теплиці, пов. Ярослав, Зах. Україна, а помер на переселенні в селі Боричівка в Тернопільщині.

У глибокому смутку:

Дружина — АНАСТАСІЯ і Діти — в рідному Краю
Швагер — ТЕОДОР ДУДА з Родиною —
у Филаделфії, Па.

Короткі Вістки

● **Голова міської комісії для** справ молоді в міській раді Великого Ню Йорку Натаніел Каплан домагається від міської ради додаткових $1,652.500 на те, щоб запобігати війні ґенґів, яка часто вибухає, головно в Брукляні. Тепер між ґенґами працюють 90 юнаків, які впливають на членів нелеґальних юнацьких організацій в тому напрямі, щоб вони між собою не воювали. Плянують збільшити число цих працівників на 50.

● **Англійська** археологічна експедиція прибула до Єрусалиму, щоб шукати за мітичним скарбом, що його мали закопати 2,000 років тому на тому місці, де потім збудовано палац Соломона. Згадку про це знайдено в сувоях, знайдених у розкопах біля Мертвого озера. У проводі експедиції стоїть проф. Марко Аллеґро з Менчестерського університету. Закопаний мітичний скарб має складатись з 200 тони золотих і срібних виробів.

● **У З'єдиненій Арабській Республіці** проголошено офіційний комунікат, що ніби викрито шпигунську організацію, яка мала також на цілі вбити президента Ґамаля Абделя Нассера. У тій змові ніби брали участь один голляндець, два італійці й два греки, а провідником був жид. За тим комунікатом, Нассера пляновано струїти під час бенкету в Каїро. Ізраїльська преса твердить, що Нассер і його дорадники час до часу фабрикують такі „змови", щоб штучно підтримувати його популярність серед арабських мас.

● **Втікачі з Кантону** до Гонґ-Конґу впевняють, що в цілій провінції Квантунґу китайці буквально нуждують і голодують. Сестра того втікача, що працює в Кантоні, заробляє — після відтягнення податків — $4 місячно, а її син, високий урядовець, дістає $35 місячно, а його дружина, теж на державній службі, $20. Місячна пайка для людей — 44 фунти рижу, три фунти риби і фунт свинини на особу.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Знайдено величезні поклади мінералів на дні океану

Вашинґтон. — Американський дослідний корабель „Експлолер" 20-го квітня закінчив свої досліди, зробивши 8,000 миль вздовж західнього узбережжя Центральної Америки впродовж 79 днів, і ствердив, що там на дні океану знаходяться мінерали, а в районі Карабійського моря знайшов „затоплений кораловий острів" (атоль). Океанограф д-р Гарріс Б. Стюарт називає цю подорож, яка почалася 2-го лютого в Сієтел, Вашинґтон, і вела вздовж західнього узбережжя, через Панамський канал і вздовж східнього берега аж до Вашинґтону, „найбільше успішною експедицією в історії ЗДА". В ній брали участь 15 урядових і приватних науковців. Фотографовано дно океану на довжині більше як двох миль, і з цих знімків виходить, що на дні океану коло західнього узбережжя Центральної Америки є великі склади мінералів. Коло острова Ґрейт Свен на північний схід від Гондурасу в Караїбськім обширі знайдено затоплений кораловий острів.

Науковці шукають причин зросту числа занедужань на поліо

Нюарк, Н.Дж. — Д-р Рассел Александер із Атланти в Джорджії промовляв на симпозіюмі в справі вакцини проти поліо і сказав, що поліо атакувало в минулому році більше число людей в цій країні, хоч від кількох років діти в цій країні щепляться вакциною д-ра Солка. Д-р Александер гадає, що збільшене число занедужань на поліо є тому, що ця недуга є спричинювана новим родом віруса. На поліо тепер найчисленніше нездужають діти у віці одного і двох років, а крім того ця недуга появляється численніше в деяких районах, спричиняючи там більшу кількість паралітичного поліо. Вакцина д-ра Солка з меншим успіхом діє проти цього нового роду віруса, ніж діяла проти давніших вірусів. Деякі епідеміологи сподівалися три роки тому, що вдасться за кілька років зовсім зліквідувати недугу поліо, а тепер бачать, що число занедужань збільшується. І так в минулому році було більше як 5,000 занедужань паралітичного поліо, це значить на 50 відсотків більше як в 1958 році і на 100 відсотків більше як в 1957 році, коли те число було найменше. В 1959 році 64.6 відсотка занедужань було між тими, які зовсім не щепилися проти поліо; 17.8 відсотка між раз або два рази нащепленими; 1.4 відсотка між три рази щепленими і 3.4 відсотка між тими, які були чотири рази щеплені. З цього виходить, що все таки щеплення забезпечує проти поліо.

В уряді Південної Африки назріває криза на тлі расизму

Кейптавн. — У керівній Національній партії в Південно-африканському Союзі, яка веде расистську політику, що довела недавно до поважних заворушень, починається внутрішня сварка між поміркованими та радикальними расистами. Головуючий на засіданнях уряду міністер хліборобства Павль Зауер виголосив у м. Гумансдорпі промову, в якій заповів злагіднення расистських законів, особливо щодо пашпортового примусу для муринів та в ділянці надзвичайно низьких до цього часу платень для муринських робітників. Ця його промова викликала негайно реакцію збоку екстремістів, які заінтерпелювали міністра закордонних справ під час парляментарної дебати — хто має рацію — чи він, що підтримує теорію про злочинців і комуністів, що довели до заворушень, чи мін. Задер, який вказує виразно на інші причини. Міністер закордонних справ Ерік Люв, який в заступництві важко раненого прем'єра Гендріка Верверда поїде до Лондону на конференцію прем'єрів Британського Коммонвелту, викрутився від прямої відповіді заявою, що всякі зміни у внутрішній політиці може переводити тільки прем'єр Верверд, який ніби за тиждень почне вже урядувати — у шпиталі. Тим часом поліція продовжує масове виарештовування муринів по різних південно-африканських містах. Число арештованих нараховують вже не на сотні, а тисячі. Їх тримають не лиш у в'язницях, але й концентраційних таборах.

КАТАЛОГ
КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"
63 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

(1)

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

Альбом Українських Січових Стрільців, опр.	$8.75
Андерсен Г. К.: Попелюшка, ілюстр казка	0.50
Андрієнко О.: В пошуках правди	0.70
Андрусишин-Крет: Українсько-Англійський Словник	12.00
Бабай: Вірші іронічні, сатиричні і комічні	1.00
Бабій О.: Повстанці — поема	1.75
Бандурак В.: Козацька дитина, опов. з козацької був.	0.50
Барка В.: Рай — роман ст. 310	3.00
Бендер В.: Марш молодости. Пригоди одної сотні І-ої Дивізії УНА	1.60
Бербенець М.: Зруйноване гніздо (історична драма на 5 дій)	0.40
Білецька Т.: Бабунині казки для дітей кожного віку, бр.	1.50
в оправі	2.00
Боднарчук І.: Кладка — дитячі новельки	0.75
Борецький М.: Любіть Україну — альбом, опр.	12.50
Броди — Збірник статтей і нарисів	1.50
Бураківець Ю.: Виноградник — поезії	3.00
Вайда М.: Великий Пробудитель Закарпаття	0.60
Верховинець М.: Ідеш, брате мій. Думки і враження.	0.75
Верфель Франц: Пісня про Бернадету	4.00
Вітрового батька торба, укр, нар. казка	1.50
Вининцька І.: Музика	1.50
Височенко А.: СССР без маски — нариси	1.50
Витанович І.: Кость Паньківський, ідеаліст гром. праці...	1.00
Витвицький В.: Михайло Гайворонський бр. 3.00, опр.	3.50
В рядах УПА — збірка споминів. Бр. 2.75 опр.	3.50
Вусатий Ст.: Еміграція в поході — гуморески	1.50
Вузол Г.: В обіймах давуна відбиток минулої дійсности	0.80
Сім літ визвольних змагань	0.70
Галан А.: Володар страх (п'єса)	0.40
Галан А.: Будні совєтського журналіста	1.50
Гоголь М.: Твори. Том І і ІІ опр.	3.75
Голоскевич Г.: Правописний словник опр.	4.50
Грищенко О.: Україна моїх блакитних днів	2.20
Гуменна Д.: Вічні вогні Альберти	2.00
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху	2.50
Хрещатий Яр — роман-хроніка	4.50
Багато неба, нариси	2.50
Мана — повість	1.50
Велике Цабе, повість	2.50
Епізод з життя Европи критської	2.50
Горняткевич Д.: Українські мистці в автобіографіях	1.75
Грановський-Неприцький О.: Гимни сонця — поезії	2.00
Грінченко Б.: Олеся — оповідання	0.30
Грицак П.: Галицько-Волинська держава опр. 3.30	2.50
Данько М.: СССР в'язниця народів — наук. розвідка	0.50
Державин В.: Антологія української поезії	3.50
Дерев'яні церкви в Україні	1.00
Діброва О. Г.: Гами далечини — поезії	1.00
Подорож у світ	1.00
Діма: Мить — збірка поезій	0.50
Пересаджені квіти	0.50
Дончук З.: Гнат Кіндратович	1.50
Чорні Дні	0.75
Через річку	0.75
Донцов Д.: Підстави нашої політики	2.25
Дорошенко В.: Великий Каменяр — життя і заслуги І. Франка, ст. 64.	0.50
Великий Митрополит — пам'яті Митрополита А. Шептицького	0.75
Дудко Ф.: Війна, роман	1.00
Чорторий, оповідання	1.00
Великий Гетьман, іст. оповідання	1.50
Дівчата очайдушних днів, оповідання	1.50
Ерем І.: Работяги	0.75
Шматко	0.25
Жарський Ед.: Руханка — гри — забави. Нарис програми фізичного виховання	1.00
Журба Г.: Далекий світ — розповідь автобіографічна	4.00
Завадович Р.: Кобзарева гостина	0.50
Богута Багатир	1.00
Сойка-штукарка	1.00
Завзятий І.: Блудний син — 2 томи	2.00
Загачевський Є.: Спогади фронтовика (Одисея сірого „коллборанта")	
Зайцев П.: Життя Тараса Шевченка бр. 5.00 опр.	5.50
Заклинський М.: Хмельницький як полководець	0.25
Запорожець А.: Большевизм — життя в СССР	0.50
Запорожець О.: Обізналися — комедія на 3 дії	0.40
Запорожець-Девлад О.: Гарбузова містерія — гум. пов.	1.50
Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка, том 166: Збірник на пошану сторіччя народин І. Франка	2.50
Західна Україна під большевиками (IX. 1939-VI. 1941). Збірник за редакцією Мілени Рудницької	3.80
Збірка українських новель	3.50
Збірник літ. газети бр. 3.25 опр.	4.25
Звичайна О.: Селянська санаторія	1.65
Оглянувшись назад, оповідання	1.50
Зуєвський О.: Золоті ворота (поетичні твори)	0.45
Жарський Е.: Природа України — підручник для шкіл українознавства	2.50
Історія Русів	4.00
Качуровський І.: Еміграційна лихоманка — комедія на 3 дії	0.40
Качуровський І.: Залізний куркуль	0.90
Качуровський І.: В далекій гавані — поезії	1.00
Качуровський І.: Новеля як жанр наук.-попул. довідка	0.40
Літопис Волині — збірник	1.00
Качуровський І.: Шлях невідомого	1.00
Керницький І.: Перелетні птахи — веселі історії	1.50
Герой передмістя — гумор. повість	2.25
Керч О.: Альбатроси — роман	2.00
[illegible]	0.[illegible]
Кібзей Д-р.: Український лікар	6.00
Клен Ю.: Попіл імперій	3.65
Княжинський А.: На дні СССР	2.75

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Посмертні Згадки

Андрій КРИВАНИЧ, довголітній член та колишній предсідник Б-ва св. Василія, 101 Від. УНСоюзу в Експорті, Па., помер після довгої і важкої недуги дня 1-го березня 1960 р., на 79-му році свого трудолюбивого життя. Покійний народився 1881 р., в селі Новоселиця, Ужгородського повіту, Карпатська Україна. Покійного оплакують дружина Анастасія, діти: Андрій, Володимир, Франко, Марія і Анна, зам. МкФарленд та внук Карло. Похорон відбувся при численній участі Родини, Приятелів та Членів Відділу, на цвинтар Ґрендвю в Експорті. — В. Н. П.!

Стела Піновська, секр.

Володимир ЯВОРСЬКИЙ, член Відд. 460 УНСоюзу в Лондоні, Онт., помер на удар серця в дні 1-го квітня 1960 р., на 60-му році життя. Покійний походив зі с. Добре Поле, пов. Бучач, Зах. Україна. В краю полишив дружину та 3-ох синів. За свого життя, тут на еміграції, дуже інтересувався українським громад. життям. Був передовим членом місцевого Укр. Клюбу ім. І. Франка, членом місц. Укр. Кред. Спілки, членом Укр. Кат. Парохії, членом Церковної Управи, збірщиком і членом Шевченківського Комітету. Смерть постигла його на пості голови Відділу ЛВУ. Похорон відбувся 4-го квітня ц. р., з пох. заведення до укр. кат. церкви Царя Христа, при великій участі Членів та Приятелів вище згаданих Організацій, які із великим жалем прощали його послідний раз. Покійного поховано на цвинтарі св. ап. Петра в Лондоні. Нехай канадійська вільна земля буде Йому легкою.

І. Дикун, секр.

Омелян БУЛА, член і заступник голови 127 Відд. УНСоюзу в Боффало, Н. Й., помер 14-го березня 1960 р., по короткій недузі в Колумбус лікарні. Покійний народився 1916 р., в селі Розгадів, пов. Зборів, Західня Україна. Полишив у великому смутку дружину Євгенію, 3 доньки: Христину, Ольгу і Наталію. Похорон відбувся 17-го березня 1960 р., з української греко-кат. церкви св. о. Миколая в Боффало, Н. Й., на цвинтар Кальварія, при участі Родини, Членів Відділу та багатьох Організацій. — В. Н. П.!

І. Була, гол.

● РОЗШУКИ ●

Надію, доньку Мирона, ЯЗЛОВИЦЬКУ, і села Лісковиць, Каменець-Подільського району, Хмельницької області, шукає батько. Надія Язловіцька була вивезена в Німеччину. Хто знав би щонебудь про неї, просимо подати на адресу ЗУАДКомітету:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
866 N. 7th Street
Philadelphia 23, Pa.

Пошукую брата, ГІРШФЕЛЬД ФРАНЦ ЯКОВИЧ, народж. в УССР в 1907 році, в Львівській області, Золочівського р-ну, с. Зарваниця, який вибув з с. Зарваниці приблизно в 1922-23 році. Писати на адресу:
У.С.С.Р.
Львівська обл., г. Золочів
ул.: Сталина 50
ГОРОДИЛОВСЬКА
Вільгельміна Яківна

ТАРЗАН, ч. 4442. Просить опіки.

Давши Бетті Кол кілька заслужених ляпасів, Тарзан відійшов. Дівчина завагалася, а тоді закричала „чекайте!"

— Ви ж не можете залишити мене в такій ситуації, — закричала вона. — Мій носій відійшов. Я пропала... Всюди самотна...

Бетті пішла під холодний догляд мавполюда. — Гаразд, я — я прошу вибачення. Чи тепер ви мені допоможете?